

PROGRAM PROFILAKTYKI
Gimnazjum im. św. Jana Pawła II
w Nadarzynie

WSTĘP

W dzisiejszej, nowoczesnej profilaktyce szkolnej, odchodzi się od zorientowanej na czynniki ryzyka profilaktyki defensywnej, polegającej na interwencji i kontroli. Nowa koncepcja to profilaktyka pozytywna, wywodząca się z nurtu psychologii pozytywnej. Profilaktyka pozytywna koncentruje się na odkrywaniu i wzmacnianiu zasobów i potencjału jednostki oraz odkrywaniu i wzmacnianiu zasobów i potencjału bliskiego środowiska rodzinnego i szkolnego. Równolegle uwzględnia się założenia profilaktyki zintegrowanej, która widzi jedno źródło dla powstawania różnych zachowań problemowych młodzieży. W programach opartych na założeniach tego typu profilaktyki, ważne jest koncentrowanie się na istotnych dla danego wieku rozwojowego zagadnieniach, które uruchamiają określone zachowania. Celem działania jest nie tylko to, żeby młody człowiek nie podejmował pewnych zachowań, ale też żeby dokonywał właściwych dla swojego zdrowia i życia wyborów.

Czynniki ryzyka związane ze szkołą, mające największy wpływ na ujawnianie się problemowych zachowań oraz zaburzeń zdrowia psychicznego młodzieży to:

1. przemoc rówieśnicza,
2. odrzucenie przez rówieśników,
3. słaba więź ze szkołą,
4. brak kontroli nad swoim zachowaniem,
5. destrukcyjna grupa rówieśnicza,
6. niepowodzenia szkolne.

Według WHO, przemoc ze strony dorosłych oraz pomiędzy rówieśnikami jest jednym z najpoważniejszych czynników zagrażających zdrowiu psychicznemu młodzieży.

Czynniki chroniące, które mają potencjalny wpływ na prawidłowy rozwój zdrowia psychicznego młodzieży to:

1. poczucie przynależności,
2. pozytywny klimat szkoły,
3. prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza,
4. wymaganie od uczniów samodzielności oraz udzielania sobie wzajemnej pomocy,
5. okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć,
6. zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy.

Kluczowe znaczenie ma klimat szkoły, przede wszystkim relacje społeczne – między nauczycielami a uczniami, pracownikami szkoły a rodzicami, pomiędzy samymi uczniami, oraz wzajemne wsparcie.

GŁÓWNE OBSZARY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

1. Budowanie przyjaznego klimatu w klasie i w całej szkole. Zapobieganie agresji i przemocy.
2. Budowanie wspierających relacji między nauczycielami, uczniami, rodzicami.
3. Przekazywanie wartości i norm społecznych.
4. Kształtowanie umiejętności życiowych u uczniów, rozwijanie ważnych kompetencji psychospołecznych.
5. Realizowanie edukacji prozdrowotnej i promocja zdrowia w szkole. Profilaktyka uzależnień.
6. Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, odmiennych kulturowo, wielojęzycznych.
7. Wspieranie działań w ramach sportu szkolnego i aktywności fizycznej uczniów.
8. Podnoszenie kompetencji wychowawczych nauczycieli i rodziców.

L.p.	Cel	Zadania do realizacji
I.	Budowanie pozytywnego klimatu szkoły: zdrowego, bezpiecznego i przyjaznego środowiska szkolnego.	1. Prowadzenie w klasach zajęć integrujących podnoszących kompetencje interpersonalne, poczucie bezpieczeństwa oraz rozwijających empatię. 2. Uwrażliwianie na potrzebę akceptacji różnorodności uczniów (specjalne potrzeby edukacyjne, niepełnosprawność, odmienność kulturowa i językowa, odmienność wyznań religijnych). 3. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów, rodziców, nauczycieli. 4. Objęcie uczniów różnymi formami zajęć edukacyjnych i specjalistycznych rozwijających zainteresowania oraz zapobiegających niepowodzeniom szkolnym. 5. Promowanie wolontariatu. 6. Upowszechnianie programów edukacyjnych i działań alternatywnych do zachowań ryzykownych młodzieży. 7. Monitorowanie realizacji obowiązku szkolnego w celu zapobiegania wagarom oraz odmowie chodzenia do szkoły. 8. Aktywizacja samorządu uczniowskiego w procesie podejmowania ważnych dla szkoły decyzji. 9. Doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie budowania pozytywnych relacji z uczniami i ich rodzicami, w tym komunikacji interpersonalnej. 10. Doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. 11. Upowszechnianie programów edukacyjnych i szkoleń rozwijających kompetencje wychowawcze rodziców. 12. Włączanie rodziców w życie szkoły i podejmowanie decyzji w sprawach społeczności szkolnej. 13. Współpraca z instytucjami wspierającymi działania szkoły .
II.	Zapobieganie agresji i przemocy, w tym cyberprzemocy.	1. Opracowanie wspólnie z uczniami i rodzicami zasad dotyczących zachowania w szkole oraz ich upowszechnienie (statut, wzo, regulaminy). 2. Kultywowanie tradycji szkolnych przekazujących wartości i normy prospołeczne. 3. Korzystanie z programów profilaktycznych wykorzystujących metody negocjacji i mediacji.

		4. Zachęcanie do udzielania pomocy koleżeńskiej w nauce oraz w obszarze wsparcia społecznego. 5. Prowadzenie edukacji prawnej dla uczniów dotyczącej konsekwencji stosowania przemocy. 6. Realizacja programów z zakresu profilaktyki selektywnej i wskazującej (w razie potrzeby). 7. Upowszechnianie wśród nauczycieli materiałów metodycznych i edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy. 8. Doskonalenie nauczycieli w zakresie przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole, rozwiązywania konfliktów, reagowania w sytuacjach kryzysowych. 9. Prowadzenie spotkań dla rodziców w zakresie edukacji prawnej. 10. Opracowanie i stosowanie procedury reagowania w sytuacjach kryzysowych. 11. Opracowanie zasad współpracy szkoły z policją i strażą gminną.
III.	Przeciwdziałanie używaniu substancji psychoaktywnych przez uczniów.	1. Monitorowanie rozpowszechnienia używania substancji psychoaktywnych, w tym: leków, dopalaczy, alkoholu, tytoniu. 2. Realizowanie edukacji prozdrowotnej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. 3. Korzystanie z programów profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej w zależności od potrzeby. 4. Uwzględnianie rozpoznanych potrzeb uczniów w zakresie zapobiegania uzależnieniom w szkolnym programie wychowawczym i profilaktyki. 5. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. 6. Rozwijanie profilaktyki rówieśniczej angażującej liderów młodzieżowych. 7. Organizowanie czasu wolnego uczniów poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych. 8. Doskonalenie zawodowe nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień. 9. Opracowanie strategii działań w sytuacji zagrożeń związanych ze środkami psychoaktywnymi. 10. Organizowanie warsztatów i prelekcji dla rodziców w ramach podnoszenia ich kompetencji w dziedzinie profilaktyki uzależnień.

		11. Upowszechnianie wśród rodziców materiałów informacyjnych dotyczących profilaktyki używania narkotyków. 12. Współpraca z rodzicami w przypadku potrzeby realizacji profilaktyki wskazującej. 13. Współpraca z gminą oraz instytucjami, fundacjami i innymi podmiotami wspierającymi działania szkoły.
IV.	Kształtowanie umiejętności uczniów w zakresie bezpiecznego korzystania z tzw. nowych mediów.	1. Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących zagrożeń w środowisku cyfrowym oraz sposobów reagowania w sytuacji zagrożenia. 2. Upowszechnienie materiałów edukacyjnych dotyczących bezpiecznego korzystania z mediów dla uczniów, rodziców, nauczycieli. 3. Informowanie o liniach pomocowych, w których można zgłasza przypadki niebezpiecznych zdarzeń w Internecie (w tym lobbing, bullying, happy slapping). 4. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
V.	Rozwiązywanie kryzysów rozwojowych i życiowych uczniów, wspieranie prawidłowego rozwoju młodzieży. Wzmacnianie czynników chroniących, osłabianie czynników ryzyka.	1. Udzielanie uczniom wsparcia emocjonalnego, poznawczego i społecznego. 2. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. 3. Podejmowanie działań zwiększających poczucie własnej wartości, samoświadomości i samoakceptacji. 4. Prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych rozwijających odpowiedzialność, asertywność, celowe działanie oraz integralność osobistą. 5. Rozwijanie umiejętności radzenia sobie ze stresem, obniżonymi stanami nastroju (depresja). 6. Doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie udzielania uczniom pomocy w sytuacji kryzysu. 7. Realizacja procedury Niebieskie Karty. 8. Podejmowanie działań mających na celu wsparcie ucznia i rodziny w trudnej sytuacji materialnej. 9. Przygotowanie i udostępnienie dla rodziców materiałów edukacyjnych związanych z kryzysami rozwojowymi i życiowymi młodzieży.

		10. Proponowanie rodzicom udziału w warsztatach i prelekcjach związanych z tematem rozwoju psychicznego dzieci. 11. Uwzględnienie w działalności szkoły tematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania przemocy seksualnej, wczesnej inicjacji seksualnej, HIV/AIDS, sytuacji związanej z wyjazdem zarobkowym rodziców za granicę.
VI.	Promowanie wśród młodzieży zdrowego stylu życia.	1. Realizacja programów promujących zdrowy tryb życia w tym: zdrowe żywienie, zaburzenia żywieniowe, aktywność fizyczna. 2. Edukacja dla bezpieczeństwa – udzielanie pierwszej pomocy. 3. Wspieranie działań służących promocji zdrowego stylu życia: ciepłe posiłki w stołówce szkolnej, zdrowa żywność w sklepiku szkolnym. 4. Podejmowanie działań zwiększających aktywność fizyczną uczniów: udział w lekcjach w-f, SKS, zajęciach rekreacyjnych i turystycznych. 5. Współpraca z klubami sportowymi. 6. Doskonalenie kompetencji nauczycieli, rodziców w zakresie edukacji zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania zaburzeniom odżywiania. 7. Upowszechnianie materiałów edukacyjnych i informacyjnych.

SPODZIEWANE REZULTATY REALIZACJI DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

1. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa przebywania w szkole oraz wzmocnienie więzi ze szkołą.
2. Zmniejszenie poziomu agresji i przemocy.
3. Zmniejszenie trendów w zakresie używania przez uczniów substancji psychoaktywnych.
4. Zwiększenie liczby uczniów wybierających zdrowy styl życia i aktywność fizyczną.
5. Zwiększenie liczby uczniów korzystających z zajęć w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
6. Podniesienie wiedzy i kompetencji nauczycieli i rodziców w zakresie profilaktyki uzależnień oraz wspierania prawidłowego rozwoju młodzieży i rozwiązywania kryzysów rozwojowych.

EWALUACJA

1. Gromadzenie informacji dotyczących realizacji podejmowanych zadań.
2. Analiza dokumentacji szkolnej.
3. Ankiety, obserwacja.
4. Sprawozdania i raporty szkolne.

PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 7 września 1991r o systemie oświaty.
2. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego.
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
5. Ustawa z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.
6. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
8. Konwencja o prawach dziecka.
9. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych.
10. Rozporządzenie MEN z dnia 30 kwietnia 2013r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
11. Rozporządzenie MENiS z dnia 31 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.